

cerning this question. The favourable conditions of realization of the right on the establishment of «green» tariff for wind energy private household and, besides, for small wind energy generative enterprise (wind energy small generation) are determined, that is a guarantee of its due realization. There are ascertained the need and the ways of appropriate renewal of normative-legal frame in force of the legal status of producers of electric energy from wind energy, for the purpose of due ensuring of the right on the establishment of «green» tariff for wind energy generative enterprises now, within the framework of normative-legal frame of their legal status of permissive level.

Key words: producers of electric energy from wind energy, wind energy generative enterprises, legal status, system of elements of the legal status, commercial competence, functional rights and obligations, «green» tariff.

УДК 341.1

І. А. ЛАВРІНЄНКО, І. М. ПАНЧЄНКО

*Ігор Анатолійович Лаврінєнко, магістр права,
юрист ЮК «Jurimex»*

*Ірина Миколаївна Панченко, асистентка кафедри
Херсонської державної морської академії*

АГРАРНА РОЗПИСКА ТА ВЕКСЕЛЬ: ФОРМИ КРЕДИТУВАННЯ АГРОБІЗНЕСУ

В умовах стрімкого знецінення національної валюти та на тлі подорожчання іноземної, виникає питання належного забезпечення інтересів виробників сільськогосподарської продукції з метою уникнення ситуацій масової відмови від ведення агробізнесу.

Наразі для більшості аграріїв, умови кредитування (від 35 % річних і більше) носять непосильний, а ймовірно навіть і кабальний характер, змушуючи їх працювати в кращому випадку на собівартість, якщо не на збиток.

Крім того, ситуація ускладнюється й тим, що банки, як правило, вимагають забезпечення кредиту (заставу, поруку від іншої особи тощо). Все це не сприяє розвитку належного рівня кредитування на ринку агробізнесу, який вкрай залежить від сезонних явищ, що часто змушує агровиробників погоджуватися на невідгідні для себе умови з метою виникнення примарної надії на отримання прибутку та вчасного розрахунку з кредитором.

За такого розвитку подій, коли банківську систему України лихоманить, можливим виходом з ситуації може стати такий механізм кредитування агробізнесу, за якого аграрії будуть убезпечені від ризику зростання відсоткових ставок, коливання курсу іноземних валют, що так часто полюбляють передбачати банки у договорах кредиту.

Так, подібним виходом може слугувати застосування на практиці механізму аграрних розписок.

Метою даної статті є виявлення сутнісних характеристик аграрної розписки як окремого виду товаророзпорядчого цінного паперу, здійснення компаративного аналізу з таким видом кредитування агробізнесу, як вексель, який найчастіше використовуються агропідприємствами при веденні господарської діяльності.

Варто зазначити, що поняття «аграрна розписка» вперше з'явилася в українському законодавстві саме у зв'язку прийняттям Закону України «Про аграрні розписки» (далі – Закон) від 6 листопада 2012 р., який набув чинності 19 березня 2013 року¹. Саме цим законом для аграріїв було запроваджено новий механізм залучення коштів для ведення агробізнесу – аграрні розписки.

Можна зазначити, що інститут аграрних розписок походить з країн Латинської Америки (Бразилії, Аргентини), де також у свій час була слабо розвинена система банківського кредитування, де перевага віддавалася системі «гроші – товар», а не «гроші – товар – гроші». Це, так би мовити, квазібартерна система розрахунків, яка допомогла аграріям відновити власне сільськогосподарське виробництво.

Так, наприклад, у Бразилії це так звані розписки-договори CPR (Cedula de Produto Rural), що були запроваджені Федеральним законом від 22 серпня 1994 року. У результаті, за більш ніж двадцятирічний досвід існування аграрних розписок в Бразилії, ця країна з непоказного пересічного середняка-імпортера сільськогосподарської продукції перетворилася на одного із лідерів галузі.

Відповідно до приписів ст. 1 Закону аграрна розписка – товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах².

На даний момент аграрні розписки можна використовувати лише в декількох областях України, оскільки наразі запроваджується пілотний проект з відпрацювання технології введення в обіг такого цінного паперу (спільні накази Міністерства аграрної політики та продовольства України і Міністерства юстиції України від 4 вересня 2014 р. за № 331/1471/5³ (запроваджено в Полтавській області) та від 1 вересня 2015 р. за № 332/1627/5⁴ (запроваджено в Харківській, Черкаській та Вінницькій областях).

Можна стверджувати, що робота із впровадження в оборот аграрних розписок здійснюється Міністерством аграрної політики та продовольства, Міністерством юстиції, місцевими державними адміністраціями

за активного сприяння Проекту Міжнародної фінансової корпорації (IFC, Група Світового банку) «Аграрні розписки в Україні».

Варто зазначити, що аграрні розписки можуть опосередковувати операції, пов'язані з сільськогосподарською продукцією, перелік якої визначений у групах 01–14 розділів I та II Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності згідно із Законом України «Про Митний тариф України»⁵ (до речі, прийнятий пізніше Закону України «Про аграрні розписки», а саме: 23 жовтня 2013 р., набрав чинності 1 січня 2014 р.). Згідно з цим Митним тарифом України наступна сільськогосподарська продукція може бути предметом аграрної розписки:

Відповідно до Закону виділяється два види аграрних розписок: товарна та фінансова. Під товарною аграрною розпискою розуміється така аграрна розписка, що встановлює безумовне зобов'язання боржника за нею здійснити поставку узгодженої сільськогосподарської продукції, якість, кількість, місце та строк поставки якої визначені аграрною розпискою (ст. 3 Закону)⁶. У свою чергу, фінансовою аграрною розпискою визнається така аграрна розписка, що встановлює безумовне зобов'язання боржника сплатити грошову суму, розмір якої визначається за погодженою боржником і кредитором формулою з урахуванням цін на сільськогосподарську продукцію у визначеній кількості та якості (ст. 5 Закону)⁷.

Керуючись нормами Закону, «механізмом кредитування» за допомогою аграрних розписок можуть скористатися лише ті аграрії, яким на праві власності або на відповідному речовому праві належить земельна ділянка сільськогосподарського призначення.

Також необхідно зазначити, що аграрна розписка (незалежно від того, товарна вона чи фінансова) підлягає обов'язковому нотаріальному посвідченню та не може бути знерухожена, тобто переведена у бездокументарну форму. З одного боку, нотаріальна форма аграрної розписки зміцнює впевненість учасників операції в її законності, непорушності, дійсності, а з іншого, – сприяє здорожчання подібного механізму, адже аграрій або кредитор (залежно від того, як останні домовляться) повинні будуть заплатити певну суму податку від вартості цієї розписки.

Як відомо, за посвідчення аграрних розписок нотаріуси справляють плату відповідно до правових норм:

1) за вчинення нотаріальних дій державні нотаріуси справляють державне мито у розмірах, встановлених чинним законодавством (ст. 19 Закону України «Про нотаріат»⁸);

2) приватні нотаріуси за вчинення нотаріальних дій справляють плату, розмір якої визначається за домовленістю між нотаріусом та громадянином або юридичною особою (ст. 31 Закону України «Про нотаріат»⁹).

Приписами п. 1 Указу Президента України «Про впорядкування справляння плати за вчинення нотаріальних дій» від 10 липня 1998 р. за № 762/98¹⁰ передбачено, що розмір плати, яка справляється за вчинення нотаріальних дій приватними нотаріусами, не може бути меншим від розміру ставок державного мита, яке справляється державними нотаріусами за аналогічні нотаріальні дії.

Нотаріуси при посвідченні аграрної розписки застосовують підпункт «у» пункту 3 ст. 3 Декрету Кабінету Міністрів України «Про державне мито» від 21 січня 1993 р. за № 7-93¹¹, яким за нотаріальне посвідчення договорів застави встановлено розмір ставки державного мита 0,01 % предмета застави, але не менше п'яти неоподаткованих мінімумів доходів громадян і не більше 50 неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Застосування нотаріусами при посвідченні аграрних розписок ставки державного мита, яка встановлена за посвідчення договорів застави (зазначена позиція погоджена Міністерством фінансів України, лист від 9 квітня 2015 р., вих. № 31-11150-12-5/12354 та Державною фіскальною службою України, лист від 15 червня 2015 р., вих. № 14216/5/99-99-19-02-02-16).

Указане пояснюється тим, що аграрна розписка – насамперед товаророзпорядчий документ, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у ньому умовах (ст. 1 Закону)¹².

У цілому в нинішніх умовах ставка державного мита в розмірі 0,01 % предмета застави не повинна стати суттєвою перешкодою для використання такого механізму кредитування агробізнесу, зменшити привабливість використання аграрної розписки агровиробниками. Проте все ж таки на даний момент аграрна розписка є більш витратною, зокрема, порівняно з векселем, бланк якого коштує в приблизно 30 грн (наприклад UniCredit Bank пропонує своїм клієнтам бланки векселів залежно від умов співпраці вартістю від 15 грн до 30 грн). Вважаємо, що таку «турботу» законодавця стосовно запровадження механізму використання аграрних розписок можна цілком зрозуміти, враховуючи новизну способу використання невідомого раніше цінного паперу.

Разом з тим варто пам'ятати, що якщо агровиробник вирощує декілька видів сільськогосподарської продукції, то на кожен з цих видів він зобов'язаний видати окрему аграрну розписку (ст. 9 Закону)¹³. У зв'язку з цим зазначимо, що таке «розпорошування сил» навряд чи видається за доцільне, оскільки це тільки сприяє подорожчання механізму кредитування, вимагаючи додаткових затрат на нотаріальні послуги.

У цілому механізм кредитування за аграрною розпискою включає мінімум двох суб'єктів, проте, як правило, їх три.

Так, сторонами правовідношення можуть бути безпосередньо аграрії, дистриб'ютори та трейдери. Зазвичай дистриб'ютори надають аграріям товари, необхідні для вирощування сільськогосподарської продукції (насіння, добрива, засоби боротьби зі шкідниками тощо). Звичайно дистриб'ютору, якому первісно видається аграрна розписка (у разі видачі саме товарної аграрної розписки), не потрібен майбутній урожай, адже останній ще необхідно буде реалізувати, виручити необхідні кошти. Для нього (мається на увазі дист-

риб'ютора) інтерес становлять саме кошти, які він бажає отримати за той товар, що був наданий аграрію. У цьому разі дистриб'ютор може, керуючись приписами ст. 11 Закону, відступити своє право за аграрною розпискою третій особі¹⁴. Такою особою стає трейдер, який восени або в інший час після збору урожаю (завершення маркетингового року) звернеться до аграрія з вимогою поставити товар.

Подібна схема взаємовідносин надає аграрію суттєву перевагу, наприклад, над кредитом у тому, що зобов'язання з поставки товару або сплати коштів у будь-якому разі прив'язано до збору урожаю. У разі неврожаю дата виконання зобов'язань за погодженням з кредитором може бути перенесена на наступний маркетинговий рік.

Інтереси кредитора (чи то дистриб'ютора, чи то трейдера) в будь-якому разі істотно забезпечуються заставою майбутнього урожаю. При цьому в силу приписів ч. 1 ст. 7 Закону предметом такої застави може бути виключно майбутній врожай саме сільськогосподарської продукції¹⁵. Необхідно також зазначити, що розмір застави повинен бути не меншим за розмір зобов'язання за аграрною розпискою. Тобто, означене дає підстави для висновку про повне, а не часткове забезпечення вимог кредитора, що робить аграрну розписку привабливою для використання з боку особи, яка кредитує.

Іншим істотним моментом забезпеченням майнових інтересів кредитора можуть слугувати приписи ч. 8 ст. 7 Закону, відповідно до яких у разі недостатності зібраного врожаю для повного погашення за рахунок такої сільськогосподарської продукції зобов'язань боржника за аграрною розпискою предметом застави за аграрною розпискою стає майбутній врожай будь-якої іншої сільськогосподарської продукції, що вирощується або буде вирощуватися боржником за аграрною розпискою на земельній ділянці, на якій до цього вирощувалася сільськогосподарська продукція, майбутній врожай якої був предметом застави за аграрною розпискою, до повного виконання зобов'язань боржника за аграрною розпискою, якщо інше не встановлено за домовленістю сторін аграрної розписки¹⁶.

У цьому аспекті доречним також є наведення приписів ч. 10 ст. 12 Закону, згідно з якими при частковому виконанні аграрної розписки її забезпечення заставою зберігається в первинному обсязі¹⁷.

Більше того, перехід права власності чи права користування земельною ділянкою не зупиняє дію вказаної в аграрній розписці застави майбутнього врожаю та не припиняє прав боржника і кредитора за аграрною розпискою на користування земельною ділянкою до збору відповідного врожаю, але не довше ніж до закінчення поточного маркетингового року (ч. 3 ст. 2 Закону)¹⁸.

З огляду на все це аграрна розписка є вкрай привабливою для кредитора, максимально сприяє останньому у реалізації його прав, зберігає всі наявні забезпечення до повного виконання зобов'язань з боку агровиробника.

Разом з тим при веденні агробізнесу товаровиробники використовують різні механізми залучення ресурсів для тих чи інших цілей.

Найпопулярнішим фінансовим інструментом у цій сфері можна сміливо виділити розрахунки за допомогою векселя.

Відповідно до ч. 1 ст. 14 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» векселем є цінний папір, який посвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця або його наказ третій особі сплатити після настання строку платежу визначену суму власнику векселя (векселедержателю)¹⁹.

Як відомо, векселі можуть бути прості або переказні та існують виключно у документарній формі.

Крім того, згідно з приписами ч. 1 ст. 4 Закону України «Про обіг векселів в Україні» видавати переказні і прості векселі можна лише для оформлення грошового боргу за фактично поставлені товари, виконані роботи, надані послуги²⁰.

Для розуміння правової природи розрахунків за допомогою векселів наведено визначення простого (соло) векселя та переказного векселя (тратти).

Так, простим векселем є борговий цінний папір, що містить у собі письмове безумовне зобов'язання боржника сплатити визначену суму грошей своєму кредитору. Соло-вексель векселедавець може передати іншій особі за допомогою спеціального напису – індосаменту, передавального напису на векселі або на іншому цінному папері, що засвідчує перехід прав за цим документом до іншої особи.

У свою чергу, під переказним векселем (траттою) розуміють борговий цінний папір, що містить письмову вказівку векселедержателя (трасанта) особі, на яку виставлений вексель, – платнику (трасату) сплатити визначену суму грошей пред'явнику векселя або особі, вказаній у векселі (ремітенту), через визначений термін або за вимогою. Переказний вексель (тратту) виписує і підписує кредитор (трасант). Вексель є наказом боржникові (трасату) про сплату у визначений термін певної суми третій особі.

Вся суть «кредитування» за допомогою простого векселя зводиться до того, що сам агровиробник безпосередньо видає на ім'я дистриб'ютора вексель в рахунок оплати за виконані роботи, поставлені товари, надані послуги. І вже потім дистриб'ютор сам вирішує, що саме йому робити з таким борговим цінним папером (чи пред'являти його до оплати самому або ж відступити третій особі шляхом вчинення передавального напису – індосаменту).

При цьому реєстр виданих простих векселів веде сам агровиробник, саме на ньому лежить цей тягар, що вимагає понесення додаткових затрат. Не в останню чергу агровиробники у зв'язку з цим віддають перевагу оформленню саме переказних векселів (тратт). Сторонами з переказного вексельного правовідношення є кредитор (векселедавець, трасант), боржник за векселем (платник, трасат) та особа, за наказом якої має бути складено платіж (ремітент).

Проте механізм використання тратт доволі-таки складний, особливо для малих та середніх агровиробників, оскільки, як правило, такі операції потребують банківського сегменту.

Так, не кожний дистриб'ютор захоче відправляти товари споживачеві (агropідприємству) без належного на те забезпечення у вигляді авалювання векселя.

Під авалем розуміється вексельна порука, згідно з якою банк (аваліст) бере на себе відповідальність перед держателем векселя за виконання трасатом, акцептантом або індосантом зобов'язань із оплати переказного векселя.

Первісно, для того, щоб отримати агropідприємству ресурси від дистриб'ютора, йому необхідно звернутися до обслуговуючого банку та затвердити ліміт авалювання векселів. Стосовно указаної інформації банк видає агropідприємству інформаційний лист, який є для дистриб'ютора індикатором платоспроможності і впевненості у гарантованій оплаті у разі неплатежу за векселем.

Далі дистриб'ютор на підставі заявок агropідприємства готує товари для відправки, проте з урахуванням пункту договору поставки, що розрахунки будуть проводитися за допомогою переказного векселя. З урахуванням приписів ч. 3 ст. 4 Закону України «Про обіг векселів в Україні» у разі видачі (передачі) векселя відповідно до договору припиняються грошові зобов'язання щодо платежу за цим договором та виникають грошові зобов'язання щодо платежу за векселем²¹.

Можливий безпосередньо варіант, коли сторони обмінюються документами, дистриб'ютор забирає акцептований вексель, а агровиробник отримує товаросупровідні документи на товар. Разом з тим у сфері здійснення господарської діяльності часто практикується передача відповідного акцептованого та уже авальованого векселя проти виставлених товаросупровідних документів.

Так, дистриб'ютор подає до свого обслуговуючого банку товаросупровідні документи на товар разом з переказним векселем. Обслуговуючий банк векседавця пересилає обслуговуючому банку платника (трасата) переказний вексель, після чого останній передається безпосередньо платнику.

У свою чергу, платник здійснює акцепт векселя. Варто підкреслити, що акцепт, звичайно, надписується в лівій частині лицьового боку векселя і виражається словом «акцептований; прийнято; заплачу» і обов'язково містить підпис платника. Після цього платник (трасат) передає вексель для авалювання до свого обслуговуючого банку. Обслуговуючий банк здійснює авалювання векселя. Зазначимо, що платіж за переказним векселем може бути забезпечений авалем повністю або в частині його суми. Аваль вчинюється або на самому переказному векселі, або на алонжі. Він виражається словами «вважати за аваль» або будь-яким іншим рівнозначним формулюванням та підписується тим, хто надає аваль.

Після цього авальований вексель виставляється проти товаросупровідних документів обслуговуючого банку векседавця (трасанта): вексель передається трасанту, а товаросупровідні документи – банку-трасату. Банк-трасата після отримання товаросупровідних документів передає їх платнику, який уже і отримує товар. Після цього правочин з поставки вважається закритим.

Оскільки тратта має абстрактний характер, тобто є самостійним зобов'язанням трасата щодо держателя векселя, то не є складовою частиною договору. Тому на векселі не зазначається, який конкретно договір був підставою для його появи. Більше того, будь-яка позначка на векселі, що зв'язує його виплату з виконанням кредитором зобов'язань щодо поставки товару, робить вексель недійсним.

Тратта є оборотним документом і може передаватися одним векселедержателем на користь іншого передавальним написом – індосаментом. Напис робиться на зворотному боці векселя або на додатковому аркуші (алонжі) та підписується індосантом (тобто особою, яка зробила передавальний напис). Зазначимо, що індосаменти можуть бути декількох видів:

– іменний (повний) – це передавальний напис, у якому зазначається назва або ім'я нового тримача, якому індосант передає усі права та вимоги за векселем. Повний індосамент підписується особою, яка передає вексель іншій особі, причому за такої передачі варто дотримуватися безперервності передаточних написів. Іменний індосамент має такий вигляд: «Платите наказу компанії «Трейдінг». ТОВ «Мрія», Київ (підписи);

– бланковий – це передавальний напис на зворотному боці векселя без зазначення назви особи, наказу якої необхідно здійснити платіж, і тому вексель вважається виставленим на пред'явника.

Векселедержатель за бланковим індосаментом може заповнити бланк або своїм іменем, або іменем якої-небудь третьої особи, або передати вексель третій особі, не заповнюючи бланк та не здійснюючи індосамент. Бланковий індосамент може складатися із найменування індосанта та його підпису. Відповідальність за виплату суми за векселем перед останнім векселетримачем, якому передано права та вимоги за векселем, солідарно несуть боржник та всі особи, які є тримачами (попередні індосанти). Підкреслимо, що бланковий індосамент у будь-який момент можна перетворити на повний, зробивши над попереднім передаточним написом позначку, наказу якої особи передається даний вексель.

Відповідно до ст. 33 Женевської конвенції 1930 р. (далі – Женевська конвенція), якою запроваджено Уніфікований закон про переказні векселі та прості векселі²², простий чи переказний векселі можуть бути видані на термін:

- за пред'явленням;
- на такий-то час від пред'явлення;
- на такий-то час від складання;
- на визначений день.

Вексель, що містить інше призначення терміну чи послідовні терміни платежу, недійсний.

Платник при оплаті векселя може вимагати, щоб вексель був вручений йому векселедержателем з розпискою про одержання платежу. Векселедержатель не може відмовитись від прийняття часткового платежу, платник може вимагати відмітки про такий платіж на векселі і видачу йому про це розписки (ст. 39 Женевської конвенції)²³.

При пред'явленні векселя до оплати трасат зобов'язаний виконати вексельне зобов'язання. В іншому випадку кредитор має право звернутися до нотаріуса з заявою про вчинення протесту векселя. Згідно з ч. 3 ст. 44 Женевської конвенції протест у неплатежі за переказним векселем, який підлягає оплаті на визначену дату або у визначений строк від дати складання чи від пред'явлення, повинен бути здійснений в один із двох робочих днів, які настають за днем, у який вексель підлягає оплаті²⁴. При цьому, керуючись приписами ст. 8 Закону України «Про обіг векселів в Україні», вексель, опротестований нотаріусом у встановленому законом порядку, є виконавчим документом²⁵.

Таким чином, вексель, як форма кредитування агробізнесу, є привабливою для кредиторів (векселедержателів, ремітентів, трасантів) з огляду на простоту та захищеність інтересів у разі невиконання вексельного зобов'язання і, звичайно, високу ліквідність векселя як цінного паперу на ринку фінансових послуг.

Разом із тим, як аграрна розписка, так і вексель мають спільні та відмінні ознаки, свої переваги/недоліки стосовно кредитування агробізнесу, знаючи тонкощі яких можна обирати той чи інший фінансовий інструмент. Спочатку наведено спільні риси аграрної розписки та векселя. Так, до спільний рис можна віднести те, що указані фінансові інструменти:

- є механізмом залучення ресурсів з відстрочкою платежу;
- встановлюють безумовне боргове зобов'язання аграрія;
- можуть бути передані третій особі (напис «Відступлено» та індосамент);
- не можуть бути знерухомлені, переведені в бездокументарну форму;
- набувають статусу виконавчих документів у разі вчинення виконавчого напису (протесту).

До відмінних же рис аграрної розписки та векселя можна віднести те, що:

- аграрна розписка видається як проти грошей, так і продукції, а вексель лише проти поставлених товарів, виконаних робіт, наданих послуг (*розписка є більш універсальною*);
- аграрна розписка забезпечується заставою майбутнього врожаю, а вексель не містить такої обов'язкової умови (*розписка краще забезпечує інтереси кредитора*);
- виконання зобов'язання за аграрною розпискою можливе шляхом поставки як продукції, так і сплатою грошей, а вексель передбачає лише сплату грошей (*вексель є менш універсальним*);
- аграрна розписка є більш «дорогим» інструментом кредитування, адже підлягає нотаріальному посвідченню, а вексель – ні (*розписка є більш витратною*);
- індосамент при векселі може бути як іменним, так і бланковим, а при відступленні прав за аграрною розпискою обов'язкове зазначення нового кредитора (*вексель є мобільнішим у сфері визначення особи кредитора*);

– часткове виконання за аграрною розпискою допускається лише за згодою кредитора, а держатель векселя не може відмовитися від прийняття часткового платежу (*вексель є більш гнучким*);

– аграрна розписка видається до завершення технологічного циклу виробництва, а вексель може видаватися як на більш короткий, так і на більш тривалий строк (*вексель є більш мобільним*).

Таким чином, можна зазначити, що як аграрна розписка, так і вексель мають свої переваги та недоліки. Однозначно можна стверджувати, що вексельна форма кредитування агробізнесу неможлива у формі первісного надання грошей (вексель опосередковує зобов'язання з поставки товарів, виконання робіт, надання послуг). У цьому аспекті аграрна розписка має суттєві переваги над таким уже доволі сталим механізмом залучення ресурсів. Крім того, сторони аграрної розписки можуть домовитися про страхування майбутнього врожаю, додатково забезпечивши свої майнові інтереси.

У цілому зауважимо, що аграрні розписки можуть стати для українського агробізнесу саме тим інструментом, який допоможе подолати системну кризу у сфері виробництва та збуту сільськогосподарської продукції, відкриє нові можливості для розвитку галузі.

¹ Про аграрні розписки : Закон України від 6 листопада 2012 р. № 5479-VI : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5479-17>

² Там само.

³ Про запровадження пілотного проекту з відпрацювання технології введення в обіг аграрних розписок : наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 4 вересня 2014 р. № 331/1471/5 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0331730-14>

⁴ Про запровадження пілотного проекту з відпрацювання технології введення в обіг аграрних розписок : наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 1 вересня 2015 р. № 332/1627/5 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0332730-15>

⁵ Про Митний тариф України : Закон України від 19 вересня 2013 р. № 584-VII : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/584-18>

⁶ Про аграрні розписки : Закон України від 6 листопада 2012 р. № 5479-VI : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5479-17>

⁷ Там само.

⁸ Про нотаріат : Закон України від 2 вересня 1993 р. № 3425-XII : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>

⁹ Там само.

¹⁰ Про впорядкування справляння плати за вчинення нотаріальних дій : Указ Президента України від 10 липня 1998 р. № 762/98 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/762/98>

¹¹ Про державне мито : декрет Кабінету Міністрів України від 21 січня 1993 р. № 7-93 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/7-93>

¹² Про аграрні розписки : Закон України від 6 листопада 2012 р. № 5479-VI : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5479-17>

¹³ Там само.

¹⁴ Там само.

¹⁵ Там само.

¹⁶ Там само.

¹⁷ Там само.

¹⁸ Там само.

¹⁹ Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

²⁰ Про обіг векселів в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2374-III : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>

²¹ Там само.

²² Конвенція, якою запроваджено Уніфікований закон про переказні векселі та прості векселі від 7 червня 1930 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_009

²³ Там само.

²⁴ Там само.

²⁵ Про обіг векселів в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2374-III : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>

Резюме

Лаврінченко І. А., Панченко І. М. Аграрна розписка та вексель: форми кредитування агробізнесу.

У статті досліджуються особливості механізму використання аграрної розписки як окремого виду товаророзпорядчого цінного паперу та векселя як форми кредитування агробізнесу. Здійснюється їх компаративний аналіз з метою виявлення сутнісних спільних та відмінних рис.

Ключові слова: аграрна розписка, вексель, кредитування.

Резюме

Лаврінченко И. А., Панченко И. Н. Аграрная расписка и вексель: формы кредитования агробизнеса.

В статье исследуются особенности механизма использования аграрной расписки как отдельного вида товарораспорядительной ценной бумаги и векселя как формы кредитования агробизнеса. Осуществляется их компаративный анализ с целью выявления существенных общих и отличительных черт.

Ключевые слова: аграрная расписка, вексель, кредитование.

Summary

Lavrinenko I., Panchenko I. Agrarian receipt and bill: forms of crediting of agribusiness.

There are special aspects of the arrangement of usage of the agrarian receipt as separate type of valuable security controlling disposition of the goods and the bill as forms of crediting of agribusiness, which are under investigation in the article. It is carried out their comparative analysis with intent of identification of essential features common and distinctive.

Key words: agrarian receipt, bill, crediting.

УДК 349.415 (477)

О. О. РОДІК

Оксана Олегівна Родік, аспірантка Академії праці, соціальних відносин і туризму

ПРАВОВА ОХОРОНА ҐРУНТІВ У ДОКТРИНІ ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

З моменту проголошення незалежності Україна стала на шлях побудови самостійної правової системи. Саме цей важливий крок в українському державотворенні викликав процес реформування в усіх сферах життєдіяльності. Не були винятком земельно-правові відносини, які містили фундаментальні перетворення, що призвели до побудови нового земельного ладу в Україні. Трансформаційні процеси, які відбувалися в державі, активізували в доктрині земельного права наукові дослідження щодо забезпечення охорони природних